

ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА РИЗИКУ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ НАУКОВИМИ ПРОЕКТАМИ

В рамках дослідження розглянуті процеси прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику в ході реалізації наукових проектів.

***Ключові слова:** науковий проект, прийняття рішень, невизначеність, ризик*

Постановка проблеми та мета дослідження. В процесі застосування методології управління проектами в різних сферах, у тому числі науковій, постійно виникає необхідність приймати рішення, які повинні сприяти досягненню цілей проекту [1].

Особливостями наукового проекту є нетрадиційність та трудомісткість. Це пов'язано із тим, що науковим результатом є нові знання, одержані в процесі проведення фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксовані у формі звіту про науково-дослідну роботу, або наукового відкриття тощо. Результати наукової діяльності повинні сприяти технологічному розвитку країни, зокрема впровадженню новітніх технологій, підвищенню добробуту громадян та їх інтелектуальному зростанню. Тому виникає безліч ситуацій, коли науковці стикаються з великою кількістю проблем, зокрема політичними, правовими, економічними, що в свою чергу призводить до необхідності постійного прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику.

Прийняття рішень тривалий час вважалося основним обов'язком керівника проекту, а в сучасних умовах кожна особа, яка бере участь у реалізації проекту, на своєму рівні теж має постійно приймати рішення [2, 3].

В основі цього процесу лежить вибір варіанту дій в умовах невизначеності, а вміння працювати в умовах невизначеності являє собою основу процесу прийняття рішень. Крім того, невизначеність обмежується ще й недостатністю знань з поставленого завдання.

Метою даної роботи є аналіз методів прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику в ході реалізації наукового проекту.

Результати дослідження. За результатами дослідження було виявлено, що в процесі прийняття рішень в ході реалізації наукових проектів мають місце невизначеності та ризику.

Прийняття рішень в умовах невизначеності ґрунтується на тому, що ймовірності різних варіантів розвитку подій невідомі. Крім того, нерідко результат рішення залежить від настання певних зовнішніх ситуацій, які не тільки не контролюються особою, що приймає рішення, а й за якими у нього відсутня інформація, при якій з цих ситуацій його рішення має бути ефективним. Істотно цей процес ускладнюється у випадку, коли при конкретних зовнішніх впливах кожен раз ефективною був би інший варіант рішення [3].

Для цього при прийнятті рішень в умовах невизначеності особи, що приймають рішення, розроблюють різноманітні варіанти розвитку подій та наводять їх у вигляді матриці рішень [4]. Для вибору ефективного варіанту розвитку подій в умовах невизначеності є ряд критеріїв (правил) таких, як: Вальда, максимакс, Гурвіца, Севіджа-Нігай, Лапласа, Крелля. Прийняття рішень в умовах ризику ґрунтується на тому, що кожній ситуації розвитку подій може бути задана ймовірність його здійснення. Це дозволяє зважити кожне із значень ефективності та обрати для реалізації ситуації з найменшим рівнем ризику.

Значення цієї ймовірності можуть бути визначені або об'єктивно на підставі архіву статистичних даних за виконаними раніше проектами чи пробних випробувань, або суб'єктивно, наприклад, за результатами опитування експертів.

В процесі прийняття рішень в умовах ризику застосовують наступні правила: модального значення, Байєса, Бернуллі, Ферстнера.

Отже, застосування особами, що приймають рішення, існуючих правил та критеріїв в процесі прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику повинно забезпечувати досягнення поставлених стратегічних цілей проекту, своєчасність виконання й відповідність витрат затвердженому бюджету проекту.

Висновки. В даному дослідженні проведено аналіз методів прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику в процесі реалізації наукового проекту, та які повинні забезпечити задоволення потреб стейкхолдерів проекту.

Література

1. Бедрій Д.І. Методи прийняття рішень в наукових проектах / Д.І. Бедрій // І МНПК “Економіка та управління: сучасний стан і перспективи розвитку”, 26-27 листопада 2015р.: тези доп. — Одеса, 2015. — С. 114-116.
2. Мірошніченко Ю.О. Особливості прийняття управлінських рішень відповідно до фаз проектного циклу / Ю.О. Мірошніченко // Управління проектами та розвиток виробництва : Зб.наук.пр. — Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2011. — № 4 (40). — С. 16-20. — Режим доступу: <http://www.pmdp.org.ua/images/Journal/40/11myofpc.pdf>.
3. Системний аналіз і прийняття інноваційних рішень : навч. посібник / Т.К. Гречко, Л.С. Чернова. — Миколаїв: видавець Торубара В.В., 2015. — 244 с.
4. Гладка О.М. Управління проектами як прийняття рішень: побудова матриці осіб, що приймають рішення протягом життєвого циклу проекту / О.М. Гладка // Управління проектами та розвиток виробництва : Зб.наук.пр. — Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2009. — № 1(29). — С. 45-52. — Режим доступу: <http://www.pmdp.org.ua/images/Journal/29/09gomjcp.pdf>.